

РЕЦЕНЗИЯ

на доц. д-р Иван Тодоров Ламбев, дм, външен член за МУ – София, пенсиониран преподавател > 5 г. от АС на МФ при Медицински университет – София, специалист по фармакология и експерт към НАОА

ОТНОСНО конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ – едно място, в област на висше образование „7. Здравеопазване и спорт“, по професионално направление „7.1. Медицина“ и научна специалност „Фармакология“ за нуждите на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Факултет „Фармация“ при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

I. ПРОЦЕДУРНИ ВЪПРОСИ

Конкурсът за настоящата процедура е обявен в ДВ, бр. 36/27.04.2018 г. със срок 6 мес. от датата на обнародване. **Процедурата е съобразена с:** чл. 4, ал. 2, чл. 29а, чл. 29в, във връзка с чл. 27, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав в Република България; чл. 2, ал. 2 от Правилника за приложение на същия Закон; чл. 104, ал. 3 от Правилника за развитието на академичния състав в МУ – Варна (2017); доклад (вх. № 102-1472/06.06.2018 г.) от ръководителя Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“; решение на Факултетния съвет на Факултет „Фармация“ (отразено в протокол № 15/21.06.2018 г.) и *заповед* № Р-109-386/27.06.2018 г. на ректора МУ – Варна проф. д-р Красимир Иванов, дмн. С решение на председателя на научното жури и *заповед* на ректора на МУ – Варна № Р-109-461/19.07.2018 г. съм определен да изготвя рецензия.

В конкурса участва един кандидат – **доц. д-р Мариета Петрова Георгиева**, доктор по токсикология и магистър по здравен мениджмънт. Тя е *подредила стриктно всички необходими документи* за участие в пълно съответствие с чл. 102, ал. 1 от ПРАС в МУ – Варна (2017). *Нямам съвместни публикации с нея.*

II. ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И КАЧЕСТВА

Доц. д-р Мариета Георгиева е родена в гр. Варна (1959). Средното си образование завършва (1978) в Четвърта езикова гимназия „Фредерик Жолио Кюри“ с изучаване на *френски език*. Висше образование – *хуманна медицина* завършва в Медицински университет – Варна (1984).

Налице е строго проявена последователност в нейното професионално развитие и израстване. През времето от 1984 до 1987 г. тя е лекар в Районна болница – Поморие, после няколко месеца е ординатор в Работническа болница в Провадия; от 1987 до 1988 г. е ординатор в Ученическа поликлиника във Варна; от 1988 до 1990 г. е ординатор в Санаторно курортен комплекс – Варна. От 1990 до 1994 г. работи във Военно-морска болница – Варна съответно като ординатор, асистент и старши асистент по токсикология, а от 1992 до 1994 г. е зам.-началник по научната и учебната работа.

От 1995 до 1999 г. тя е асистент, от 1999 до 2002 г. – старши асистент и от 2002 до 2010 г. – главен асистент по фармакология в МУ – Варна. През 2009 г. защитава дисертационен труд на тема „Токсикологично и клиничко-фармакологично проучване на български нисколактозен млечнокисел пробиотик „Biostim LBS“ и придобива ОНС „Доктор“ по токсикология.

От 2010 г. и досега е доцент по фармакология в същия Университет. От 2011 г. е ръководител на Учебно-научен сектор по фармакология и токсикология към Катедра „Предклинични и клинични науки“ при Факултет „Фармация“ към МУ – Варна, а от 2015 г. до м. февруари 2018 г. е ръководител на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ към същия факултет.

През 2013 г. доц. Мариета Георгиева е избрана за зам.-председател на Общото събрание на Факултета по фармация. От 2013 г. тя е член на Комисията по качество, а през 2015 г. е избрана за председател на Комисията по качество на Факултета по фармация.

През 2018 г. разработва иновационен за страната ни **хабилитационен монографичен труд** „Пробиотиците – лекарство и храна“, Изд. къща „СТЕНО“, Варна.

Доц. М. Георгиева има **три специалности**: по клинична токсикология (1993), по фармакология (1999) и по клинична фармакология (2001), което е документирано с нотариално заверени дипломи.

Общият ѝ трудов стаж е 34 г., а този като преподавател по фармакология – 23 г. Владее писмено и говоримо френски, английски и руски език. Притежава значителни умения по компютърна мултимедия. Отличава се с комуникативни, организационни и технически умения. Работи със съвременна научно-изследователска апаратура със специализиран софтуер.

III. НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

1. Реални публикации

▲ **Реалният брой публикации (статии и монографии)** на доц. д-р М. Георгиева, които отразяват *резултати от собствени експериментални проучвания*, са 62 (табл. 1). От тях след *доцентурата са отпечатани 30 (5 статии в чужбина, 24 у нас и 1 монография)*.

- Пълнотекстови статии са публикувани в следните престижни *български научни списания и сборници*: *Авиационна, морска и космическа медицина*, *Асклепий*, *Варненски медицински форум*, *Варненски нефрологичен форум*, *Военна медицина*, *Здравна политика и мениджмънт*, *Известия на съюза на учените – Варна*, *Историко-медицински сборник*, *Медицина и фармация*, *Социална медицина*, *Съвременна медицина*, *Сърце–бял дроб*, *Фармация*, *Acta morphologica et anthropologica*, *Journal of IMAB*, *Scripta Scientifica Medica*, *Scripta Scientifica Pharmaceutica* и др.
- Пълнотекстови статии са публикувани в следните *реферативни чуждестранни списания*: *Вісник морської медицини (Одеса)*, *Нефрология (Санкт Петербург)*,

Research Foundation of Italy, World Journal of Pharmaceutical Research, World Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences и др.

▲ Една от публикациите представлява *самостоятелен монографичен хабилитационен труд*, озаглавен „Пробиотиците – лекарство и храна“ (2018), в обем 167 стр., съдържащ 6 авторски проучвания, онагледен с 8 таблици и 51 фигури и книгопис от 200 източника. В него е извършен *детайлен анализ, синтез и обобщение, изцяло посветен на пробиотиците*, на тяхната история, многообразни здравословни ефекти, профилактично и терапевтично приложение. В монографията коректно и рационално се анализират и дискутират литературни данни на наши и много чужди автори, а така също оригинални резултати от многогодишни изследвания на нейния автор. Публикации № II-4, II-5, II-11, II-15 и II-21 са научни обзори, посветени на история на медицината.

Таблица 1. Реални публикации на доц. д-р Мариета Георгиева

Реални публикации	Брой	Забележка
Статии до доцентурата – в чужбина – у нас	33 03 30	Самостоятелен автор: 2 статии Първи автор: 15 статии Втори автор: 11 статии Трети автор: 5 статии
Статии след доцентурата – в чужбина – у нас	29 05 24	Самостоятелен автор: 2 статии Първи автор: 8 статии Втори автор: 16 статии Трети автор: 3 статии
Монография (хабилитационен труд)	01	Издадена през 2018 г. (167 стр.)
Участия в учебници и ръководства – до доцентурата – след доцентурата	95 18 77	Общ обем: 475 стр. Общ обем: 104 стр. Общ обем: 371 стр.
Участия с книги (съавторство) – до доцентурата – след доцентурата	04 02 02	

2. Резюмета на научни форуми

▲ Доц. М. Георгиева участва в настоящия конкурс общо със 72 резюмета (*табл. 2*), отразяващи нейни участия на научни форуми (съответно 9 в чужбина и 63 у нас). Тридесет и три от всички участия (респ. резюмета) са след нейната първа хабилитация. Участията ѝ в научни форуми в чужбина са в Amsterdam (2015), Belgrad (2018), Budapest (2016), Florence (1992), London (2017), Munich (1993), Philadelphia (1993), Thessaloniki (2015), Vienna (1992, 2015).

Таблица 2. Резюмета от участия в научни форуми

Резюмета	Брой	Общ импактфактор (IF)
До доцентурата – в чужбина – у нас	39 03 36	<i>IF = 4,198</i>
След доцентурата – в чужбина	33 06	<i>IF = 11,844</i>

- у нас	27	
Общо брой резюмета	72	IF = 16,042

3. Положителни цитирания в научни източници и импакт фактор

▲ Според справката, изготвена от Библиотеката на МУ – Варна (30.05.2018 г.) въз основа на автоматизираната информационна система в базата данни Web of Knowledge, Scopus и Google Scholar Citations са открити 4 *положителни цитирания* в западни източници и 23 в български.

▲ Доц. д-р М. Георгиева има сумарно **общ IF 16,042** (4,198 преди първата хабилитация и 11,844 след нея).

3. Научни приноси

▲ Внимателната оценка показва, че през годините доц. д-р М. Георгиева е натрупала рационален професионален опит в планирането на научните изследвания, в тяхното провеждане, анализ и обобщение, който с лекота споделя и предава на докторанти, специализанти и дипломанти. Тя представя подробно и коректно своите *приноси*, повечето от които имат оригинален фундаментален и научно-приложен характер.

▲ **Основните области и научни интереси** на доц. д-р М. Георгиева са свързани със следните **тематични направления**: *пробиотици* (публ. № -1; II-1; II-2; II-3; II-5, II-8; II-12; II-15; III-2; III-5; IV-12; IV-23; IV-24; V-2; VI-59; VII-1; VII-8; *вкл. монографичен хабилитационен труд*, формат В5, идентифициран с международен стандартен номер – ISBN, даден от МУ – Варна); *болест на Алцхаймер* (публ. № II-13; II-14; IV-13; IV-14; IV-21; IV-27; V-1; V-3; V-4; V-5; V-6; VII-2; VII-4; VII-11; VII-12); *клинична фармакология и терапия* (публ. № IV -1; IV-2; IV-7; IV-17; IV-18; IV-19; VII-5; VII-6; VII-10; VII-13); *клинична фармакология и токсикология* (публ. № II-16; II-17; II-22; II-24; III-1; III-3; III-4; IV-6; IV-9; IV-11; IV-22, IV-25; IV-26; VII-9; VII-14); *фармакотерапия на морската медицина* (публ. № II-6; II-23; IV-15; IV-16; VI-71; VI-72; VI-73; VI-74; VI-75; VI-76); *изследвания за тератогенност* (публ. № II-7; II-9), *противотуморна активност* (публ. № II-18) и *седативно-хипнотична активност* (публ. № IV-20); *учебници и учебни помагала* (публ. № VI-1 ÷ VI-70); *история на медицината* (публ. № II-4; II-5; II-11; II-15; II-21; IV-4) и *други* (публ. № II-10; II-19; II-20; IV-3, VI-60).

IV. НАУЧНА АКТИВНОСТ

1. Специализации и квалификационни курсове

▲ *До заемане на академичната длъжност „Доцент“* д-р М. Георгиева е била на следните курсове: специализация по вътрешни болести (1992), квалификация по токсикология във ВМА – Чехия (1992), квалификация по спешна медицина и клинична фармакология в болницата „Амброаз Паре“, Монс – Белгия по програма „Темпус“ (1993), специализация по детска токсикология в УМАЛСМ „Н. П. Пирогов“ – София (1993), специализация по болнично управление в Софийски университет (1993), квалификация в Центъра за клинични изследвания при Университетската болница „Пиер и Мария Кюри“ в Париж по програма „Темпус“ (1996) и квалификация по токсикология в Източен университет – Лондон по програма „Темпус“ (1997), а след това е участвала в специализационен курс „Трудова медицина“ в МУ – Варна (2004).

▲ След специализациите в чужбина д-р Мариета Георгиева актуализира нововъведената учебна дисциплина „Клинична фармакология“, а също така внедрява няколко нови за страната ни експериментални модела върху животни, свързани с проучване за тератогенна активност, предизвикване на хиперлипидемия, изследване за радиационно въздействие и др.

2. Участие в научно-изследователски проекти

- Проект № 30 на НАЦИОНАЛЕН ФОНД „Научни изследвания“ на тема: „Приложение на популационното фармакокинетично моделиране при предклинично проучване на лекарство“ (2003–2004 г.) (основен изпълнител)
- Проект на МУ – Варна за разработване на *on line* издание на „Национален лекарствен справочник *Lekarta*“ (2011–2012 г.) (ръководител)
- Проект „Актуализиране и апробиране на учебните планове и програми на факултет „Фармация“ при МУ – Варна в съответствие с потребностите на фармацевтичния бизнес и изискванията на пазара на труда“ (2013–2015 г.) по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ на МОН № ДО1-4034 (главен експерт)
- Проект № 14014/2014 г. „Превантивни ефекти на природни монотерапии върху паметови нарушения на експериментални гризачи“. Фонд „Наука“ при МУ – Варна (ръководител)
- Проект „Изследване на хепатопротективния и антиоксидантен ефект на българска пробиотична храна, съдържаща *Lactobacillus bulgaricus* DWT1 от воден произход при интоксикации с ксенобиотици“. Фонд „Наука“ при МУ – Варна (ръководител, 2017 г.)

3. Ръководство на докторанти

▲ След първата си хабилитация доц. М. Георгиева е ръководител на *трима докторанта на самостоятелна подготовка за придобиване на ОНС „Доктор“*: маг.-фарм. Надежда Руменова Хвърчанова, апробирала успешно дисертационен труд на 28.05.2018 г. на тема „Фармакотерапевтично и токсикологично проучване на бета-блокери при хоспитализирани пациенти с хронична сърдечна недостатъчност“; д-р Габриела Красиминова Кехайова (зачислена през 2016 г.), разработваща дисертационен труд на тема „Изследване на хепатопротективния ефект на пробиотична храна, съдържаща *Lactobacillus bulgaricus* DWT1 от воден произход при интоксикации с ксенобиотици“ и д-р Димитър Тодоров Кехайов, зачислен на 28.11.2014 г по тема „Лекарствени продукти в период на лактация“, но прекъснал доктуратурата си на 31.03.2016 г. поради преминаване на работа в чужбина (Удост. № 109-346/01.06.2018 г.).

4. Експертна дейност

- Експерт към Националния център по обществено здраве и анализи за участие в работни комисии по оценка на здравните технологии – София

5. Член на научни съвети, специализирани комисии, научни журита и редакционни колегии

- От 2009 г. е член на Научния съвет и на Програмния съвет на Факултет „Фармация“ при МУ – Варна
- От 2009 г. е член на Комисия за провеждане на конкурси за прием на редовни докторанти в МУ – Варна
- От 2013 г. е член на Държавната изпитна комисия за присъждане на специалностите „Токсикология“, „Фармакология“, „Клинична фармакология и терапия“ и „Клинична фармация“
- Участия в научни журита на конкурси за избор на „Доцент“ (два пъти през 2015 г.) и конкурс за придобиване на ОНС „Доктор“ (2015 г.)
- От 2014 г. е член на редакционната колегия на сп. *Scripta Scientifica Pharmaceutica* (издание на МУ – Варна)

6. Членство в професионални организации и научни дружества

- Български лекарски съюз (БЛС)
- Българско национално дружество по клинична фармакология
- Българско национално дружество по фармакология
- Българска асоциация по затлъстяване и обменни заболявания
- Българско национално дружество по история на медицината
- Варненско дружество по история на медицината
- Съюз на учените в България

V. УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

1. Часова учебна натовареност със студенти българско езиково обучение

▲ През последните 6 г. лекционната натовареност на доц. д-р М. Георгиева е следната: 2012/2103 г. – 273 уч. ч.; 2013/2014 г. – 198 уч. ч.; 2014/2015 г. – 220 уч. ч.; 2015/2016 г. 52 уч. ч.; 2016/2017 г. – 67 уч. ч. и 2017/2018 г. – 130 уч. ч. В тази справка липсват часовете, свързани с провеждане на семестриалните и държавните изпити и тези за работа с докторанти, специализанти и дипломанти, с които сумарната учебна натовареност надхвърля нормативната от 180 уч. ч. Освен това през времето от 26.01. до 08.11. кандидатката е била в болнични (справка на МУ – Варна, писмо изх. № 112-205/08.06.2018 г.). Доц. д-р М. Георгиева участва в провеждането на 9 мултимедийно онагледени лекционни курса в МУ – Варна, от които 5 води самостоятелно.

- Пълен лекционен курс по *фармакология* за студенти по фармация
- Пълен лекционен курс по *токсикология* за студенти по фармация
- Пълен лекционен курс по *фармакотерапия* за студенти по фармация
- Пълен лекционен курс по *фармакология*, за помощник фармацевти, медицински лаборанти и рентгенови лаборанти
- Пълен лекционен курс по *токсикология* за помощник-фармацевти
- Участва в лекционен курс по *фармакология* за студенти по медицина
- Участва в лекционен курс по *фармакология* за студенти по дентална медицина
- Лекции по свободно избираемите дисциплини (СИД) „*Наркомании*“ и „*Дерматофармакология и козметология*“ за студенти по фармация

2. Владее на чужди езици и участие в англоезиково обучение

▲ Доц. М. Георгиева *владее три чужди езика: френски, английски и руски*. Тя е един от малцината университетски преподаватели у нас, придобила правоспособност за превод на медицински френски език още през 1980 г., което съответно е документирано. Завършила е специализиран курс по английски език за усвояване на професионална терминология (равнище В2, 2010 г.) и курс за интензивно специализирано чуждоезиково обучение по английски език (ниво В2, 2014 и 2015 г.), документирано със сертификати.

▲ През учебната 2012/2013 г. е участвала съответно с 18 уч. ч. лекции по фармакология със студенти по хуманна и дентална медицина англоезиково обучение.

3. Участие в изпитни комисии

▲ Доц. М. Георгиева е член на Държавна изпитна комисия за специалност по фармакология; клинична фармакология; клинична фармация; фармакология и фармакотерапия, а също – по токсикология за лекари, за фармацевти и за химици.

▲ Председател е на комисии в провеждането на семестриалните изпити по фармакология, по токсикология и по фармакотерапия за студенти по фармация.

▲ Председател е и участва в комисии за в провеждането на държавния изпит по „Фармакология, токсикология и фармакогнозия“ за студенти по фармация. Тя провежда също Държавните колоквиуми на студентите по фармация.

▲ Председател е и участва в провеждането на семестриалните изпити по фармакология и токсикология на пом.-фармацевти и в държавния изпит по „Фармакология, токсикология и фармакогнозия“ на пом.-фармацевти, а също е председател и участва в провеждането на изпитите по фармакология на медицински и рентгенови лаборанти в Медицински колеж – Варна.

4. Съавторство в учебници и тестове по фармакология, токсикология

▲ Общият брой участия на доц. М. Георгиева в учебници, тестове и ръководства по фармакология и токсикология е 95. От тях 77 са след първата хабилитация и техният обем е 371 стр. В преобладаващия брой случаи тя е самостоятелен автор. Нейният език е ясен, с минимално използване на чуждици.

5. Разработване на учебни програми и тестове

▲ Доц. д-р М. Георгиева за първи път е разработила и въвела самостоятелно нови програми, календарни планове и конспекти за задължителните учебни дисциплини „Фармакология“, „Токсикология“ и „Фармакотерапия“, а също – за свободно избираемите дисциплини „Наркомании“ и „Дерматофармакология и козметология“.

▲ Тя има *съществено участие при подготовката на отчетите и материалите, свързани с акредитация на Катедрата по фармакология, токсикология и фармакотерапия при факултет «Фармация».*

6. Педагогически качества

▲ Доц. д-р Мариета Георгиева има голям педагогически опит. Нейните лекции са търсени и посещавани от студентите. Това е отразено в анкетите на студентите, провеждани в Катедрата за всяка учебна дисциплина (двукратно всяка учебна година) и отзивите са отлични. Лекциите на доц. Георгиева са информативни и мултимедийни. Те отразяват съвременните постижения в преподаваните учебни дисциплини.

7. Ръководство на специализанти и дипломанти

▲ След първата си хабилитация доц. д-р М. Георгиева е ръководител на *трима специализанта* в Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ (ас. маг.-фарм. Н. Хвърчанова, ас. д-р Г. Кехайова и маг.-фарм. Ст. Стоева) и *един дипломант* (маг.-фарм. Станила Стоева).

VI. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

▲ Познавам д-р М. Георгиева от 20 г., от времето когато тя специализираше в Катедрата по фармакология и токсикология и в Катедрата по клинична фармакология при МФ на МУ – София, а след това – от многобройните ѝ изяви на научни форуми у нас. Добре известни са ми нейната прецизност, колегиалност, висока отговорност и жар към всяко обществено полезно дело, до което се докосва.

▲ *Трудно измерим и още по-трудно оценим е нейният значителен принос* особено през последните 7 г., свързан с организиране на Учебно-научния сектор „Фармакология и токсикология“, а по-късно и на Катедрата по фармакология, токсикология и фармакотерапия при Факултет «Фармация» при МУ – Варна. В това се убедихме всички членове на експертната група на НАОА през 2017 г. при извършване на програмната акредитация на ОНС «Доктор» по докторска програма «Фармакология (вкл. фармакокинетика и химиотерапия)».

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

▲ **Комплексната оценка, представена подробно в т. II, III, IV, V и VI** показва, че доц. д-р Мариета Петрова Георгиева е **ярко изявена личност с голям организаторски и професионален талант, а също с нееднократно доказани изследователски и преподавателски качества в областта на фармакологията, токсикологията и фармакотерапията**, което се потвърждава от следните неоспорими **аргументи и факти**:

- Тя притежава *три специалности*, две от които са пряко свързани с настоящия конкурс – съответно експериментална фармакология и клинична фармакология, а нека си припомним, че третата специалност – „Токсикологията (както често обичаше да казва бащата на българската фармакология чл.-кор. П. Николов) – е учителка на фармакологията“.
- Доц. М. Георгиева е *доктор по токсикология*. Нейният общ трудов стаж на лекар е 34 г., а този като препода-

вател по фармакология – 23 г., от които като доцент по същата научна специалност – 8 г.

- Доц. М. Георгиева има иновационен хабилитационен труд с монографичен характер и голям брой други научни трудове (статии от собствени експериментални изследвания, участия в престижни научни форуми у нас и в чужбина, съавторство в книги, учебници и тестове). Ръководи 3 докторанта и 3 специализанта.
- Тя е един от основателите на Факултет „Фармация“ при МУ – Варна и първи ръководител на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“.
- Владее перфектно френски (с правоспособност за превод на медицинска литература) и много добре английски и руски език. Налице е строга последователност, съчетана с волева целеустременост, в нейното професионално развитие.
- Доц. М. Георгиева е изграден учен с оригинални приноси (особено в областта на пре-, про- и синбиотиците) и ерудиран преподавател със заслужен авторитет сред колегите и студентите във Факултет „Фармация“ в МУ – Варна, а също – сред членовете на научните дружества, в които членува.

▲ Тя надхвърля значително изискваните качествени и количествени наукометрични и учебно-преподавателски критерии на ЗРАСРБ и ПРАС в МУ – Варна, което ми позволява уверено да предложа на членовете на почитаемото научно жури да гласуват положително за заемане на академичната длъжност **«ПРОФЕСОР»** от доц. д-р **Мариета Петрова Георгиева** в област на висше образование „7. Здравеопазване и спорт“ по професионално направление „7.1. Медицина“ и научна специалност „**Фармакология**“ за нуждите на Катедра „Фармакология, токсикология и фармакотерапия“ на Факултет „Фармация“ при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

София, 08.08.2018 г.
Изготвил рецензията:

(Доц. д-р Иван Ламбев, дм)